

PĚSTOVÁNÍ TABÁKU VE VNOROVECH

Petra Kalábová, Národní ústav lidové kultury, Strážnice

K méně tradičním zemědělským plodinám, pěstovaným na jihovýchodní Moravě, patřil tabák. Jeho pěstování se ve Vnorovech rozšířilo až na konci 30. let 20. století. Přesto stačilo výrazně poznamenat hospodářsko-ekonomickou situaci vesnice v protektorátním období a desítkami sušáren, postavenými v zahradách usedlostí, se zapsalo se i do její vnější tvářnosti.

Tabák nemá oproti jiným zemědělským plodinám v našich zemích příliš dlouhou tradici. Jeho pěstování bylo vždy kontrolováno státem nebo monopolem, což mělo přímý vliv na jeho rozšíření. Navíc přírodní a klimatické podmínky umožňují jeho efektivní pěstování pouze v určitých oblastech. Jednou z nich je jižní Morava, jejíž příznivé podnebí vždy poskytovalo příležitost k výsadbě teplomilných zemědělských plodin, jako jsou kukuřice, dýně, konopí nebo řepa cukrovka a od 18. století i tabák.

Zprvu se tabák pěstoval jen v menším množství, pro vlastní spotřebu. K rozsáhlejšímu pěstování tabáku na Strážnicku došlo až během II. světové války, kdy politické, ekonomické a tržní poměry, spolu s dalšími příznivými okolnostmi umožnily jeho rozšíření. V tomto období se tabák pěstoval na poměrně velkých výměřích v mnoha jihomoravských obcích, nejvíce však na Strážnicku a Veselsku. Největší výměry tabáku přitom byly v obci Vnorovy, kde se v roce 1944 pěstoval na 11 ha a 10 a zemědělské půdy.¹

Z historie tabáku

Mateřskou zemí tabáku je Amerika. Po Kolumbovských výpravách se v 16. století tabák dostal i do Evropy. O jeho rozšíření se zasloužil francouzský velvyslanec v Portugalsku Jean Nicot, který propagoval jeho léčebné účinky. Je paradoxem, že později se jeho jméno stalo názvem pro jedovatý alkaloid, obsažený v listech tabáku. V roce 1598 už jsou doloženy první pokusy o jeho pěstování v Německu, r. 1620 se v Alsasku oséval i na větších plochách. Přibližně ve stejné době se tabák dostal i do Anglie, do Ruska byl dovezen až na konci 17. století.

Tabák se dlouhou dobu využíval převážně na šňupání, v menší míře do dýmek a jeho požívání bylo ve vyšších společenských vrstvách takřka povinností. První předchůdci cigaret se začali v Evropě vyrábět roku 1843, zlomový je však až letopočet 1891, kdy byl vynalezen cigaretový stroj.

V Čechách se tabák hodně rozšířil za období třicetileté války, hlavně díky cizím žoldněrům. Obchod s ním se stal záhy výhodným nejen pro obchodníky, ale i pro stát. První státní monopol – výhradní právo státu k pěstování, zpracování a k odbytu tabáku zavedli francouzští králové. V Rakousku-Uhersku jej poprvé ustanovil císař Leopold I. Brzy však byl státní monopol zrušen. V první třetině 18. stol. byl po několika neúspěšných pokusech soustředit ho pod státní správu pronajímán různým osobám a společnostem. Roku 1784 byl vydán tabákový patent a výrobu tabáku se konečně podařilo podřídit státu. Bylo zřízeno Generální ředitelství tabákové režie ve Vídni, které do roku 1918 obstarávalo nákup tabáku, řídilo jeho zpracování a spravovalo 8 nákupních úřadů, 30 továren a 18 prodejních úřadů. Po vzniku Československa převzal státní monopol Československý tabákový průmysl, který spravoval 19 továren.²

I přes zákonná omezení bylo v 19. století povoleno pěstování tabáku pro vlastní spotřebu pěstitele a byl trpěn soukromý obchod se surovým tabákem. Postupně se však poměry začaly zpříšňovat až bylo roku 1887 zrušeno povolení pěstování tabáku pro vlastní spotřebu. Tento zákon zůstal nezměněn i po roce 1918 a platil i v období protektorátu, pokud neodporoval tabákové dani, zavedené r. 1940.

Tabákové pole. J. Chlud. Sbíрка NULK.

V praxi se vliv monopolu na pěstování tabáku uplatňoval tak, že jeho výsadba byla možná jen při obdržení licence. Tuto licenci udílela tzv. tabáková reže, což byla výrobní a obchodní správa tabákového monopolu. Licence byla udělena jen na větší plochu pole v obcích, které byly přihlášeny a ve kterých byly příhodné podmínky pro pěstování. Každý uchazeč o licenci navíc musel prokázat své možnosti zajištění správné péče o tabákové rostliny a jejich základní zpracování (sušení). Každoročně byla stanovena celková plošná výměra pro pěstování tabáku a z ní bylo rozdělováno pro jednotlivé nákupní okresy a obce. Pěstitelům bylo přidělováno semeno na základě povolené výměry. Úřady pak dohlížely nad odborným pěstováním a nařizovaly pěstiteli ve stanovený termín dopravit usušené a vytríděné listy na místo převzetí. Tam byl tabák nákupní komisí složenou z odborníků převážen, roztríděn a rozdělen do skupin, podle nichž byla pěstiteli vyplacena cena.³ Pokud bylo sběrné místo ve větší vzdálenosti, měl rolník nárok na získání příspěvku na cestu. Ve chvíli, kdy držitel licence nesplnil své závazky, mohla mu být udělena pokuta nebo mohl být vyloučen z dalšího pěstování.⁴

Tabák ve Vnorovech

Vnorovy leží mezi městy Strážnice a Veselí nad Moravou, první zmínka o obci pochází z roku 1249. Místní obyvatelé se v minulosti živili převážně zemědělským hospodařením – půda je zde velmi úrodná, pěstovaly se všechny druhy obilovin, hlavně však ječmen, dále proso, konopí, dařilo se ovocnářství i vinařství. V západní části katastru se nacházejí pozůstatky lužních lesů s hustou sítí vodních toků.⁵

S pěstováním tabáku ve Vnorovech započali po roce 1938 ing. Pchálek a ing. Zvánovec, kteří s tímto druhem zemědělské produkce získali zkušenosti na jižním Slovensku na Žitném ostrově. Po vzniku Slovenského štátu se do Československa vrátili a přirozeně hledali možnosti uplatnění svých zkušeností a znalostí. Manželka ing. Pchálka pocházela ze Vnorov a tak jejich cesta vedla právě sem. Protože je zdejší klima teplé a suché a složení půdy bylo také vyhovující, rozhodli se vyzkoušet pěstovat tabák i zde. Příznivou okolností byl i zájem vnorovských obyvatel, zvláště těch, kteří odešli za výdělkem do Ameriky a Kanady, kde se s pěstováním tabáku setkali, navíc byli přístupnější k novým postupům.⁶

Ve chvíli, kdy bylo k produkci tabáku získáno povolení protektorátních úřadů, začalo se se školením desítek hospodářů, kteří měli o tabák zájem. Na Obecním úřadě se konaly kurzy

a besedy, seznamující s podmínkami pěstování tabáku, hnojením půdy, výsadbou, sklizní i zpracováním tabákových listů. Snadno si můžeme představit nedůvěru, obavy i naděje, které do pěstování nové rostliny konzervativně založení hospodáři vkládali. Zpočátku proto byli místní zemědělci opatrní, prvním rokem zde tabák pěstovalo pouze 8 sedláků a to na menších výměřích.

Pěstování tabáku

Pěstování tabákových rostlin je poměrně náročný proces, vyžadující si zvláště ve fázi setby a předpěstování vzornou, časově náročnou péči. Ve Vnorovech se zkoušely pěstovat oba hlavní druhy tabáku, virginský i selský. První z nich dorůstal výšky až dva metry a jeho dlouhé špičaté listy mohly dosahovat až 70 cm délky. Jeho stonek se rozvětvoval až v horní části a kvetl růžovými květy. Pro svou mohutnost měl velké výnosy, byl však choulostivější na chlad. Tisický tabák byl menší, ale silnější, odolnější proti ranním mrazíkům. Jeho listy byly spíše oválné, stonek se rozvětvoval už ve spodní části a květy měly žlutou barvu.

Pro pěstování tabáku je vhodná lehká, hlinito-písčité půda, bohatá na humus. Z půdních živin je důležitá zejména přítomnost draslíku, který tabák pro svůj vývin nutně potřebuje. Proto se pole, připravované pro výsadbu tabáku, muselo důkladně prohnout chlévskou mrvou.

Protože tabák vyžaduje předpěstování, učili se vnorovští hospodáři nejdříve zakládat pařeniště a vybírat vhodnou půdu, mísenou s hnojem. Pařeniště byla dřevěná se skleněnými odkrývacími dveřmi. Pokud nebylo sklo, výplň tvořilo plátno, na které se skládaly slaměné rohože. Semena se sela v březnu. Předpěstování vyžadovalo značnou pozornost – pařeniště bylo nutno větrat, odkrývat, přikrývat a zavlažovat. Po „zmrzlých“, v dubnu nebo v květnu, se vzrostlé rostlinky vysazovaly na pole v „Horním poli“, kde byla lehká a úrodná půda. Sázelo se do řádků, které se vyměřovaly na šířku. Rostlinky bylo nutno zalévat – vodu z domácích studní hospodáři na pole přiváželi v lejtách. Následovala okopávka, která se opakovala čtyřikrát.

Tabák rostl poměrně rychle a dorůstal až do výšky 2 metrů. Jeho listy dozrávaly postupně a proto sklizeň probíhala několikrát do roka. Při sklizni muselo být suché počasí, proto se listy nikdy netrhaly ani po ránu, když ještě byla rosa. „Dozrálý“ list se poznal podle ubývající zelené barvy a žlutých skvrn, objevujících se na listech. Zahnědnuté listy již byly méně kvalitní, neboť ztrácely látky, ovlivňující chuť a vůni tabáku. Nejdříve se trhaly listy spodní, tzv. pískové. Ty byly nejméně kvalitní, neboť byly často poškozené a někdy na nich ulpívala vrstva hlíny, která neodpadala ani po usušení. Tato první sklizeň probíhala asi dva měsíce po vysazení rostlin na pole, tedy na začátku července. Druhá sklizeň následovala asi po třech týdnech. Při ní se otrhávaly střední, nejkvalitnější listy, kterým se říkalo matiční, jejichž délka dosahovala až 70 cm. Podle výšky rostliny jich bývalo 6–10. Trhaly se dva až tři najednou, skládaly na hromádky a potom se opatrně naházely na vozy a odvážely domů. Na podzim dozrávaly listy v horní části rostliny, vrcholové, které byly méně kvalitní než ty střední, ale kvalitnější než spodní. Používaly se na tabák do dýmek nebo se suché přimíchávaly do dobrého tabáku. Jejich délka měla dosahovat alespoň 20 cm. Výrůstkům za lístky se říkalo „otava“. Vybrané z nich se sušily, byly však méně kvalitní, po usušení totiž páchly. Po posledním sběru zůstalo na rostlině pouze několik vrchních lístků, popřípadě květ. Holé, mohutné tabákové lodyhy se obtížně likvidovaly, musely se vysekávat. Poté se „tabákovisko“ zoralo.

Doma se tabákové listy nechaly pár dní zavadnout a poté se navlékaly tabákovou jehlou na provázek nebo na drát. Přitom se přebíraly tak, aby na jednom drátě pokud možno visely listy přibližně stejné velikosti. Vzdálenost mezi jednotlivými listy měla být 2–3 cm.

Sušení tabáku

Podstatnou fází v procesu zpracování tabákových listů představovalo jeho sušení, na němž do značné míry závisela kvalita budoucího produktu. Listy se musely přebrat a potom

Sušárna tabáku v Lidéřovicích. Petra Kalábová, 2006.

se sušily 40–60 dnů, přičemž nesměly být vystaveny přímému slunci – slunečním zářením totiž tabák ztrácí vonné látky. Proto se nejprve tabák sušil rozvěšený na šňůrách na mlatěvnách, v šopách, na půdách, prostě všude, kde bylo trochu volného prostoru. Usedlosti v něm prý bývaly doslova utopeny.

Při větší produkci se však pěstitelům vyplatilo investovat do výstavby speciální sušárny. Taková sušárna byla poměrně velká, dřevěná stavba (půdorys mívával obvykle od 40 až po 90 m², výška mohla být 7–10 m). Stála na betonové nebo kamenné podezdívce, ukončené vrstvou cihel na stojato. Její konstrukce byla zpravidla rámová, stažena dřevěnými vaznicemi, stěny byly deskové. Krov tvořily svislé stolice s plnými vazbami, osazenými na vazných trámech. Sloupky byly zavětrovány vzpěrami. Stolice nesly dvě další vaznice na kterých byly osazeny krokve. Střecha bývala sedlová, krytá pálenou nebo betonovou taškou. Podlaha byla z dusané hlíny.

Sušárna byla průchozí – obě podélné stěny byly prolomeny vraty, tak aby dovnitř mohl vjet koňský potah. V jednom z křídel přitom byly dveře. K osvětlení sloužilo několik malých okének ve štítových stěnách. Cirkulaci vzduchu zajišťovaly řady záklopních větracích otvorů v podélných stěnách i vratech (celkem 16). Ve vnitřních prostorách sušárny stála lehká dřevěná konstrukce – lešení, zavěšené na konstrukci krovu. Z ní se táhly šňůry nebo dráty, na kterých byly zavěšeny tabákové listy.⁷

Tabák zde visel několik týdnů, do doby než uschla i jeho stopka. Přitom se barva listů změnila ze zelené na zlatou. List nesměl být hnědý, flekatý a potrhaný. Po uschnutí se tabák skládal do kyttek, které tvořilo 10–15 listů, svázaných vybraným poškozeným tabákovým listem. Skládalo se zejména za deštivého počasí nebo po mlhách, kdy tabák přijímal více vzdušné vlhkosti a byl tak tvárnější a méně křehký. Prvně se vázal pískový tabák – narovnal se na stole a vrstvil do kyttek obsahujících 8 listů. Kytky se skládaly do balíků, svázaných provázkem, ukládaly na suché místo a byly tak připraveny k prodeji. Střední „dobrý“ tabák se zpracovával na konci podzimu a na začátku zimy. Skládal se v teplých místnostech a ihned se dopravoval do výkupny. Dům prý býval celý provoněn tabákovou vůní, ovšem všude byla spousta

nepořádku a ruce bývaly obalené dehtem.

Usušené listy se vozily do Strážnice, kde měla hodonínská tabáková továrna velký sklad a fermentárnu, kde se tabákové listy vykupovaly. Při výkupu se zde scházelo mnoho pěstitelů z východní Moravy a ze Slovenska. Vykoupený tabák se zpracovával teprve po několika letech „dozrávání“ v tamních skladištích.

Podomácké zpracování, černý obchod

S pěstováním tabáku jde pochopitelně ruku v ruce podomácká výroba cigaret i černý obchod. Každý pěstitel měl předepsáno, kolik tabáku musí odevzdat k výkupu. Co zbylo, využil pro vlastní spotřebu. Protože však tabák byl vždycky navýsost atraktivní surovinou, černý obchod s ním jen kvetl. Šlo totiž o velice výnosnou formu přivýdělku. V obou případech však bylo třeba tabákové listy nařezat na proužky – pro kouření v dýmkách mohly být hrubší, k výrobě cigaret však musely být velice jemné.

Zpočátku se tabák podomácky řezal nožem nebo stříhal nůžkami. Poté se rozšířily strojky, kterých bylo několik různých typů. Nejvíce se uplatnily tzv. půlkilové, do nichž se tabák natlačil a pak se ručně řezal. Protože šlo o namáhavou práci, vykonávali ji zejména muži a to i na zakázku. Speciální řezací strojek sestavil šikovný místní kovář: tvořilo jej ocelové koryto, v němž byl na jedné straně šroub, který tabák tlačil pod ocelový nůž, umístěný na druhé straně. Tabák se řezal navlhčený a proto se po nařezání musel ihned sušit, což prý provázel typický zápach. Kousky listů, zbylých po řezání, bylo možno po semletí na mlýnku na mák využít ke šňupání. Usušený tabák se uskladňoval v temnu, nejlépe v nádobách s uzavěrem tak, aby přístupem vzduchu nevlhlnul.

Pokud však má domácí tabák, ať již určený ke kouření nebo šňupání, dosahovat určité kvality, je nutné, aby prošel procesem fermentace. Nefermentovaný tabák je také použitelný, ale má příliš velký obsah nikotinu a proto je štiplavý a silně páchne. Fermentace je totiž specifický druh kvašení, způsobený enzymy, které produkují mikroorganismy, vyskytující se na rostlině. Během tohoto procesu se bílkoviny obsažené v tabákovém listu rozkládají, obsah nikotinu klesá na polovinu až čtvrtinu a tabák nabývá správné barvy, vůně, chuti a doutnavosti.⁸ V domácích podmínkách se prý fermentace prováděla tak, že se zvlhčené listy natlačily do dřevěné bedýnky nebo bečky, vystlané vlhkými hadry, zakryly víkem a zatížily. Poté se nádoba uložila do tepla – na kamna, do obilí nebo dokonce do hromady hnoje. Po několika dnech se tabák přeskládal a za dva až tři týdny byla fermentace dokončena.⁹

Sušárna tabáku ve Vnorovech. Petra Kalábová, 2006.

Tabák se prodával volně nebo se pechoval do papírových dutinek. Někdo si také cigarety „šůlal“ do jakýchsi doutníků, na to prý byli vyhlášení specialisté.

O vnorovský tabák byl veliký zájem, prodával se jednak domácím, vozil se však také do Vídně, do Německa i na Ostravsko. Velice často také překupníci pro své zboží přijížděli osobně až do Vnorov. Policie se pochopitelně snažila černý obchod stíhat, výsledky však prý nebyly valné, čemuž napomáhala skutečnost, že tresty nebyly dostatečně odstrašující. Zvláště ve válečné době, kdy šmelení s tabákem představovalo pro domácnosti opravdu významný přínos. Tabák se totiž nejen prodával, ale také vyměňoval za látky, potraviny, boty, a podle tvrzení pamětníků se v těchto letech některým domácnostem značně zvedla životní úroveň.

S pěstováním tabáku se ve Vnorovech pokračovalo i v poválečných letech. Po kolektivizaci místní JZD ještě nějaký čas tabák vysévalo, s postupem času a ztrátou rentability však tabák ve Vnorovech vymizel nadobro. Jedinou vzpomínkou na tuto kapitolu vnorovské historie tak jsou objekty sušáren, které můžeme ještě dnes vidět v zahradách a humnech mnoha zdejších usedlostí. Jejich majitelé je mnohdy částečně přestavěli, využívají je jako kůlny nebo dílny, přesto je však jejich vzhled dosud nezaměnitelný.

Poznámky:

- 1 Přehled osevních ploch tabáku v okolí Strážnice v témže roce: Kozojídky 3 ha 45 a, Kněždub 74 a, Lidéřovice 6 ha 40 a, Petrov 51 a, Žeraviny 90 a, Strážnice 10 a, Sudoměřice 27 a, Tvarožná Lhota 46 a, Vnorovy 11 ha 10 a. Celkově 23 ha 93 a. Pro srovnání: v obvodu Klobouky celkově 10 ha 58 a v obvodu Hodonín celkově 9 ha 62 a.
- 2 Na Moravě byly továrny v Budišově, Hodoníně, Jihlavě, Novém Jičíně, Šternberku a ve Svitavách.
- 3 Mezi lety 1918 – 1938 pracovalo v Československu 20 tabákových továren a tabáková režie odváděla ročně státní pokladně více než 1 miliardu K (1929 – 1 368 mil. K, 1932 – 1 357 mil. K, 1935 – 1 183 mil. K). Byly to především podniky v Českých Budějovicích, Písku, Sedlci u Kutné Hory, Táboře, Hodoníně a Jihlavě, a úřady prodeje v Praze, Plzni, Brně a Olomouci. V roce 1938 měla [Tabáková režie] 5 798 zaměstnanců, z toho 4 999 stálých a 237 sezónních dělníků.
- 4 *Ottův slovník naučný nové doby: dodatky k velikému Ottovu slovníku naučnému*. Díl šestý, svazek druhý, Ši–Už. Praha: Paseka, Argo, 2003. 721–1375 s. ISBN 80-7185-550-2 (Paseka), 80-7203-492-8 (Argo).
Hesla: Tabáková daň, Tabáková režie, Tabákový monopol, Tabákový průmysl, str. 946–951.
- 5 D v o r s k ý, Fr: *Vlastivěda Moravská. Místopis Moravy. Strážnický okres*. 1. vyd. Brno: Nákladem Musejního spolku, 1941. 490 s. Znorovy, s. 462–479.
- 6 Vnorovjané odešli do USA a Kanady v několika silnějších vlnách v letech 1905–6, 1920–22 a 1925. Většina se jich za mořem usadila na trvalo, jen málo se jich vrátilo a nabyté peníze investovalo do hospodářství. Většinou hospodařili na výměřích 20–30 měřic.
- 7 V roce 2006 byla v rámci dokumentace lidového stavitelství NÚLK zhotoveno technické zaměření sušárny na tabák z Vnorov–Lidéřovic č. p. 145.
- 8 Principem fermentace je uložit mírně navlhčené listy do uzavřené nádoby, mírně vše zatížit a udržovat při teplotě 35–55 °C vlhkosti kolem 80 % n.
L a n d a, Zdeněk: *Pěstování tabáku v Čechách*. Praha 2005, str. 20.
- 9 L a n d a, Zdeněk: *Pěstování tabáku v Čechách*. Praha 2005, str. 21.

Prameny:

SOA Hodonín, OU Hodonín inv.č. 1376.
SOA Hodonín, VMHO, inv. č. 31 Strážnice.
SOA Hodonín, VMHO, inv. č. 24 Petrov.
SOA Hodonín, VMHO, inv. č. 48 Vnorovy.

Literatura:

Č a p e k, A.: *Tabák v Čechách*. 1. vydání. Praha, 1947.
D v o r s k ý, F.: *Vlastivěda Moravská. Místopis Moravy. Strážnický okres*. 1. vyd. Brno: Nákladem Musejního spolku, 1941. 490 s., Znorovy, s. 462–479.

- H r y c h, E.: *Slavná historie tabákového dýmu*. 1. vydání, Praha, Forma, 1996. 181 s.
- L a n d a, Z.: *Pěstování tabáku v Čechách*. 1. vydání. Praha: Zdeněk Landa, 2005. Vydal Zdeněk Landa. 27. ISBN 80-239-4662-5.
- Ottův slovník naučný nové doby: dodatky k velikému Ottovu slovníku naučnému*. Dílu šestého svazek druhý, Ši-Už. Praha: Paseka, Argo, 2003. 721–1375 s. ISBN 80-7185-550-2 (Paseka), 80-7203-492–98 (Argo). Hesla: Tabáková daň, Tabáková reže, Tabákový monopol, Tabákový průmysl, s. 946–951.
- V i l i k o v s k ý, V.: *Dějiny zemědělského průmyslu v Československu*. Praha, Nákladem ministerstva zemědělství republiky Československé, 1936. s. 948. Zpracování rostlin průmyslových, Tabák, s. 189–194.

Mgr. Petra K a l á b o v á (n. 1978) je odborným pracovníkem Národního ústavu lidové kultury ve Strážnici. Spravuje zdejší sbírku lidového textilu a ve svém odborném zájmu se v současnosti soustředí především na lidový textil a lidové stavitelství.

Tobacco-Growing in Vnorovy

A b s t r a c t

The favorable climate of the South Moravia has always offered good conditions for the growing of thermophilic agricultural plants such as corn, pumpkins, hemp or sugar beet, and from the 18th century on, also tobacco. Initially, tobacco was grown in small amounts, for personal usage. Large-scale tobacco growing did not occur until the World War Two. The largest tobacco crops were found around the village of Vnorovy, situated between the towns of Strážnice and Veselí nad Moravou. The process of tobacco-growing is comparatively demanding and the local peasants, anchored in tradition, approached the new plant with incredulity. The outplanting of tobacco was started by those who spent several years in America where they acquainted themselves with the ways of tobacco-growing. However, after several years had passed, tobacco was grown by more or less every peasant in Vnorovy, even if in varying quantities. The young tobacco plants were cultivated in seed-beds before they were replanted to the open fields. Because of the fact that the tobacco leaves ripen gradually, there were three iterations of harvest. After that, it was dried in sizeable wooden drying houses built especially for this purpose. These tobacco drying houses can be found in the gardens and backyards of many Vnorovy houses even today. Tobacco-growing was of great economic importance for the peasants of Vnorovy – in the times of wartime poverty and insecurity, many families improved their living standards thanks to it considerably. Besides the legal tobacco trade, the black market business flourished also. Some peasants of Vnorovy processed tobacco secretly at home and sold it to the locals as well as resellers who came to the village from afar.

Tabakpflanzung in Vnorovy

Z u s a m m e n f a s s u n g

Das günstige Klima Südmährens bot immer gute Bedingungen zum Anbau von thermophilen landwirtschaftlichen Produkten wie Mais, Kürbis, Hanf oder Zuckerrübe, seit dem 18. Jahrhundert auch Tabak. Der Tabak wurde zuerst in kleineren Mengen angebaut, für den eigenen Bedarf. Erweitert hat sich die Tabakpflanzung im Gebiet von Strážnice erst während des zweiten Weltkriegs. Die größten Anbauflächen befanden sich in der Gemeinde Vnorovy zwischen den Städten Strážnice und Veselí nad Moravou. Die Tabakpflanzung ist ziemlich anspruchsvoll und die hiesigen konservativen Bauern hatten zunächst kein Vertrauen dazu. Mit der Tabakpflanzung begannen vor allem diejenigen, die einige Jahre in Amerika verbrachten, wo sie diesen Vorgang kennen lernen konnten. Nach einigen Jahren baute fast jeder Bauer in Vnorovy Tabak an. Der Tabak wurde zuerst im Mistbeet ausgesät, dann in den Freiboden auf dem Feld versetzt. Da die Tabakblätter nacheinander reif werden, wurde der Tabak dreimal geerntet. Danach war er zum Trocknen bestimmt. Getrocknet wurde er in geräumigen Tabaktrocknern aus Holz, welche die Bauern selbst zu diesem Zweck gebaut haben. Solche Tabaktrockner stehen bis heute in den Gärten bei vielen Häusern in Vnorovy. Die Tabakpflanzung war für die Bewohner der Gemeinde Vnorovy von großer wirtschaftlicher Bedeutung. In der Kriegszeit voller Not und Unsicherheit konnten dadurch einige Familien ihre bisherige Lebenslage verbessern. Neben dem legalen Wirtschaften mit Tabak florierte jedoch der Schwarzhandel. Einige Tabakpflanzer aus Vnorovy schnitten den Tabak heimlich zu Hause und verkauften ihn sowohl an die Einheimischen als auch an Zwischenhändler, die von weitem herkamen.